לחרבין וחזרה

תלמידים מהכפר הירוק חזרו השבוע מביקור בעיר חרבין שבסין • הם נפגשו עם בני נוער מקומיים ונדהמו לגלות את הפערים ביניהם • במסגרת הסיור ביקרו התלמידים גם בבית העלמין היהודי ובקברו של יוסף אולמרט ז"ל

עשרה תלמידים מהכפר הירוק ביקרו במשך חמישה ימים בעיר חרבין שבצפון מזרח סין, ולמדו להכיר את אורחות חייהם של תושביה ואת ההיסטוריה המפוארת של הקהילה היהודית הגדולה שחייתה ופעלה בעיר. המשלחת הישראלית הוזמנה על ידי המפלגה הקומוניסטית הסינית וראש עיריית חרבין, המבקשים להחיות את הקשר עם הקהילה היהודית ולחזק את הקשר עם ישראל.

הקריטריונים לבחירת חברי המשלחת לחרבין, תלמידי כיתה י"א, כללו ידע כללי, שליטה באנגלית, יכולת ביטוי ויכולת יצוגית, וכולם תלמידים מצטיינים. למשלחת נלוו שניים – מנהלת החטיבה העליונה, עירית יצחק, וקצין הביטחון והבטיחות בכפר הירוק, עמי שוקרון. כל הוצאות השהייה והאירוח בחרבין מומנו על ידי המארחים וכרטיסי הטיסה שולמו על ידי הורי התלמידים.

אחד מהתלמידים, מתן עוזיאל מנתניה, שמימן מחצית מעלות הטיסה בכסף שחסך מעבודה בסופרמרקט השכונתי, מספר: "חרבין היא עיר גדולה עם 10 מיליון תושבים, עיר מודרנית עם גורדי שחקים, שנדמה לך שאתה בניו יורק. הכל מתקתק שם. אורח החיים שלהם כל כך שונה, שחמישה ימים לא הספיקו כדי לקלוט זאת. בטח לא לעכל. התרבות שלהם לא דומה לשום מקום אחר בעולם".

תלמידי הכפר הירוק בחרבין. "התייחסו אלינו במין הערצה" צילום: עירית יצחק

לימודים 24/7

במהלך הביקור נפגשו תלמידי הכפר הירוק עם נערים ונערות בני גילם, ולכל אחד מחברי המשלחת הוצמד חבר/ה סיני/ת. "כשסיירנו יחד עם התלמידים הסינים גילינו כמה קווי דימיון בין תוכניות הלימודים שלנו ושלהם, אבל אני התעניינתי יותר באורח החיים שלהם", מספר עוזיאל, "כל החניכים שלהם נעים סביב הלימודים, וגם ביום המנוחה החורים שלהם שולחים אותם ללמוד בקורסי העשרה. כך גם בחופשת הקיץ. כל יום הם לומדים מ-7 בבוקר עד 7 בערב, עושים שיעורים עד 10 בלילה, והולכים לישון. אצלם אין בילויים של אחרי הצהריים, אין ים או בריכה, אין חברים, כי זה עלול לפגוע בלימודים. מאותה סיבה החורים אוסרים עליהם ליצור קשרי חברות עם בני המין השני, עד גיל 21. האובססיה הזו ללימודים נועדה להבטיח את עתידם בשירות המדינה או המפלגה".

"לכל החברים הסיניים שנפגשנו איתם יש שמות סיניים שקשה לנו לזכור או לבטא, אבל ברויק מהסיבה הזו יש להם גם שמות אמריקאיים", מספר נמרוד שמיר מהיישוב מתן. "למשל, לפרטנר שלי קוראים גוסט (ghost – רוח). הוא התפלא שאחרי הלימודים אנו נוסעים לחו"ל, ואחר כך מתגייסים לצבא, ושוב נוסעים לחו"ל ורק אחר כך מתחילים ללמוד באוניברסיטה".

"לחבר הסיני שלי קוראים פו-בו-יאן, ובשמו האמריקאי 'הארי'", מספר אלעד קרלבאום. "במהלך השיחות איתו הבנתי את תפיסת החיים שלהם – הצלחה שווה כסף. הם מכבדים כל מי שיש לו כסף. עוד למדתי ממנו שהקבוצה חשובה יותר מהפרט, ולכן אין הם נוטים לטפח את היצירתיות האישית. אגב, הוא בכלל לא היה מודע לכך שאנחנו יהודים, ושאל אותי כל מיני שאלות בסיסיות על ישראל, למשל האם הגיוס לצבא הוא חובה, ואם יורד אצלנו גשם בקיץ. מאז הביקור אני ממשיך לשמור איתו על קשר בווטסאפ".

"האנגלית של בני הנוער הסינים הייתה הרבה פחות טובה ממה שחשבתי", אומרת יובל בראון מכפר שמריהו. "המבטא שלהם קשה להבנה. אפילו את המתורגמן התקשיתי להבין".

קבר סבו של אולמרט, יוסף אולמרט ז"ל

בקבר של אולמרט

שיאו של הסיור היה בקהילה היהודית. ראשוני היהודים התיישבו בחרבין ב-1898 ובמהלך השנים מצאו בה מקלט יותר מ-20 אלף יהודי רוסיה, שנמלטו מפני הרדיפות האנטישמיות והתקבלו בסבר פנים יפות על ידי הסינים. בין המתיישבים בחרבין היו גם יוסף אולמרט, סבו של ראש הממשלה לשעבר, אהוד אולמרט, ומשפחתו של שר הדתות האמריקאי לשעבר, הנרי קיסינג'ר. אחרון היהודים עזב את חרבין ב-1968.

שני בתי הכנסת השוממים של הקהילה הוסבו למטרות אחרות: האחד הפך לאולם קונצרטים והשני, ששמר על חזותו המקורית, הפך למוזיאון של יהדות חרבין. בעת הביקור במוזיאון צפו חברי המשלחת בתמונות מרגשות מהן למדו על תולדות הקהילה היהודית בחרבין ועל תרומתה לעיר. כמו כן ביקרו בבית העלמין היהודי, שם ניצבו מול קבר סבו של אולמרט.

"למרות שחלפו כבר כמעט חמישים שנה מאז שהיהודי האחרון עזב את חרבין", מדגיש עוזיאל, "עדיין מורגשת השפעתה של הקהילה היהודית במקום, וההערצה ליהודים נמשכת. אגב, הם בכלל לא יודעים להבדיל בין יהודים לישראלים. מבחינתם אנו עם הסגולה, העם הנבחר".

במהלך הביקור מצאו התלמידים הישראלים והסינים מכנה משותף והיסטוריה משותפת בילה – "אחרי שביקרנו במחנה הריכוז היפני", מספרת זיו צ'צ'קס מתל אביב. "שאלנו אותם, את החברים הסיניים, אם הם יודעים מי זה היטלר ולא היה להם כל מושג. ברויק כפי שלנו לא היה מושג על מה שעוללו להם היפנים".

תלמידי הכפר הירוק זכו לקבלת פנים מרגשת בבית העירייה, שכללה קונצרט בכלי נגינה סיניים אותנטיים. "במהלך הביקור אמרו לנו כל הזמן שחבל שאנחנו לא מטפחים את הקשר בין ישראל לסין", מציינת מאיה זוהר, הלומדת בכיתת דוברי אנגלית, ביולוגיה ומחשבים.

הסבר לקשר הרופף מספקת רכזת קשרי חוץ וחילופי נוער ב"כפר הירוק", חדוה אפשטיין: "אין חילופי משלחות נוער בין ישראל לסין, כי לחילופי נוער צריך הדדיות. הם לא מסוגלים לארח בבתיהם וגם לא ערוכים נפשית להתארח בבתי משפחות בארץ".

בנוסף לפעילויות הרשמיות, המתחייבות ממסגרת הביקור, נהנו התלמידים לצאת בערב לכיכר המרכזית של חרבין. "בכל פעם כשהלכנו ברחוב, המון אנשים התרגשו לראות אותנו והתייחסו אלינו במין הערצה", מספרת רמה פרישוף מרמת השרון. "רבים עצרו אותנו וביקשו להצטלם איתנו, וכאשר הצטלמתי עם החברה הסינית שלי, פתאום עוד 40 סינים הצטרפו לצילום". ■

חדווה אפשטיין: "אין חילופי משלחות נוער בין ישראל לסין כי לחילופי נוער צריך הדדיות. הם לא מסוגלים לארח בבתיהם וגם לא ערוכים נפשית להתארח בבתי משפחות בארץ"